

УДК 636.32/.38.034.06.082.2/.4(477.8)

DOI: <https://doi.org/10.31073/abg.70.10>

## ПОКАЗНИКИ ПРОДУКТИВНОСТІ ОВЕЦЬ БУКОВИНСЬКОГО ТИПУ АСКАНІЙСЬКОЇ КАРАКУЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ БУКОВИНИ

О. Б. ЛЕСИК, М. В. ПОХИВКА, С. Д. МАКОВІЙЧУК

*Буковинська державна сільськогосподарська дослідна станція Інституту сільського господарства Карпатського регіону НААН (Чернівці, Україна)*<https://orcid.org/0000-0002-0593-1416> – О. Б. Лесик,<https://orcid.org/0000-0003-1471-8796> – М. В. Похивка<https://orcid.org/0000-0003-3937-2154> – С. Д. Маковійчук

bukaes@meta.ua

У статті відображені результати досліджень показників продуктивності овець буковинського типу асканійської каракульської породи. Встановлено що тварини міцної конституції, різноманітні за забарвленням – чорні, сірі, коричневі, добре пристосовані до умов вологого клімату Буковини. Вівцематки з високою відтворювальною здатністю: заплідненість в середньому склала 96%, багатоплідність – 138%, вихід ягнят на 100 вівцематок – 132 голви, при високій їх життєздатності (збереженість 95,6%). Ягнята народжуються міцної конституції, достатньо крупні, з високою живою масою, блискучим волосом. Жива маса, залежно від статі ягняти, коливається в межах від 4,0 до 5,2 кг, завитки в основному середнього розміру – 61,9–68,0%, частково плоского смушкового типу – 47 і 56%, ребристого – 26,3 і 26,5%, класу еліта – 27,9 і 31%, першого – 41,4 і 46,0%, другого – 19,1 і 25,1%. В результаті досліджень встановлено, що тварини буковинського типу асканійської каракульської породи, завдяки поєднанню високої відтворювальної здатності, смушкової, молочної продуктивності та пристосованістю до природно-кліматичних умов, є перспективним напрямом вівчарства Західної України. Застосовані методи: зоотехнічні, економічні та біометричні.

**Ключові слова:** вівці, порода, тип, селекція, плодючість, відтворювальна здатність, жива маса, молочність

## PRODUCTIVITY INDICATORS OF BUKOVINA TYPE SHEEP OF ASKANIA KARAKUL BREED IN BUKOVYNA

О. В. Lesyk, М. В. Pohyvka, S. D. Makovychuk

*Bukovinian state agricultural research station of Carpathian region Institute of agriculture NAAS (Chernivtsy, Ukraine)*

The article reflects the results of studies of productivity indicators of Bukovyna type sheep of Askania Karakul breed. The animals were found to have a strong constitution, diverse coat color – black, gray, brown, and are well adapted to the conditions of the humid climate of Bukovyna. Ewes with high reproductive capacity: fertility averaged 96%, multiplicity – 138%, lamb yield per 100 ewes – 132 heads, with high viability (95.6% survival rate). The lambs are born with a strong constitution, quite large, with high live weight and shiny hair. The live weight, depending on the sex of the lamb, ranges from 4.0 to 5.2 kg, mainly the average size of the curls is 61.9–68.0%, flat – 47 and 56% and ribbed – 26.3 and 26.5% of the striped type, elite class – 27.9 and 31.0%, the first – 41.4 and 46.0%, the second – 19.1 and 25.1%. As a result of the research, it was found that animals of the Bukovyna type of Askania Karakul breed due to the combination of high reproductive capacity, stripe and milk productivity and adaptability to natural and climatic conditions are a promising

*direction of sheep breeding in Western Ukraine. Methods used: zootechnical, economic, and biometric.*

**Keywords: sheep, breed, type, selection, fertility, reproductive capacity, live weight, milking**

**Вступ.** Вівчарство впродовж багатьох років в Чернівецькій області вважається однією з основних та традиційних галузей тваринництва, яка постачає різноманітну продукцію з цінними властивостями та гормонами довголіття (ягнятину, баранину, молоко, вовну, смушки, овчини) (Dronyk et al., 2009; Lesyk et al., 2020).

Проте на сьогоднішній день вівчарство України, зокрема і Буковини, знаходиться в досить важких умовах, скоротилась чисельність поголів'я овець в господарствах різних форм власності та відповідно зменшилися обсяги виробництва продукції, але цінний вітчизняний генофонд порід і типів спроможний продукувати різноманітну продукцію (Avercheva, 2020; Vdovychenko et al., 2019; Vdovychenko et al., 2017; Susharnyk, 2021).

Галузь вівчарства у Чернівецькій області зумовлена розведенням овець різних порід, які добре пристосовані до умов вологого клімату регіону. Однією з таких порід є буковинський тип асканійської каракульської породи. Станом на 1 січня 2025 року в області нараховувалося 42 тис. овець, у тому числі 18 тис (43% від загальної кількості) буковинського типу асканійської каракульської породи.

Сучасні проблеми розвитку вівчарства висувають необхідність глибоких досліджень в напрямку удосконалення існуючих і створення нових порід та типів з кращими біологічними та господарськими ознаками.

Показники продуктивності овець обумовлені не тільки генетичними особливостями, а також факторами зовнішнього середовища, в першу чергу умовами годівлі і утримання тварин. Однією з важливих селекційних ознак є жива маса тварин, яка безпосередньо пов'язана з напрямом продуктивності овець та позитивно корелює з іншими селекційними ознаками (Pomitun et al., 2017; Sarana et al., 2021).

Ефективність ведення галузі смушкового вівчарства в значній мірі обумовлена рівнем відтворювальної здатності, оскільки її підвищення сприяє збільшенню чисельності поголів'я, поліпшенню відтворення стада та його продуктивності. Відтворювальна здатність вівцематок в значній мірі обумовлена генотипом, вгодованістю, а також забезпеченістю зеленими кормами, які стимулюють активність і овуляцію яйцеклітини (Kudryk, 2013; Kramarenko et al., 2020; Kytaieva et al., 2016).

Ріст і розвиток молодняку сільськогосподарських тварин в перший місяць життя в значній мірі залежить від молочної продуктивності їх матерів, хімічного складу молока та його біологічної цінності. Рівень молочної продуктивності овець обумовлений спадковістю, віком, умовами годівлі та утримання, періодом лактації, а також залежить від числа виношених і підсисних ягнят (Pomitun et al., 2017).

Основною продукцією каракульських овець вважається смушкова, але поряд з цим від них одержують вовну, м'ясо, молоко, овчини, сичуги. Каракульських овець здебільшого оцінюють за основним видом продукції – смушком. Смушок – це шкурка ягняти, забитого в 1–3 дні з волосяним покривом у вигляді завитків. Смушкова продуктивність каракульських овець специфічна, оскільки формується тільки в період внутрішньо утробного розвитку. Ягнята народжуються вже з пружним, шовковистим та блискучим волосяним покривом, що утворює щільні завитки різних форм. Волосяний покрив смушкових овець відрізняється порядністю малюнка завитків, шовковитістю, блиском, різноманітним забарвленням. Саме ці показники надали каракульським шкуркам світову славу, поставивши їх в особливе положення серед інших видів пушнини та хутра (Kudryk, 2013; Chernomyz, 2012; Slavkova et al., 2017).

Молочна продуктивність вівцематок – це генетично обумовлена селекційна ознака, яка є одним із основних чинників інтенсивності росту і розвитку ягнят в період підсису, їх збереженості та подальшої продуктивності. Також вона забезпечує після відлучення ягнят ви-

бництво товарного молока, з подальшою переробкою на високоякісні молочні продукти, чим підвищує ефективність та конкурентоспроможність галузі в даному регіоні (Lesyk et al., 2020; Vdovychenko et al., 2017). У селекційній роботі в галузі вівчарства беруться до уваги усі важливі чинники, які впливають на формування генофонду цього напрямку продуктивності.

Дослідження проведені в Інституті тваринництва степових районів ім. М. Ф. Іванова «Асканія-Нова» свідчать про те, що селекційна робота в каракульському вівчарстві спрямована на покращення смушкових якостей, підвищення плодючості та життєздатності ягнят. Буковинський тип був виділений як адаптивно стабільна популяція з високим відсотком смушків першого сорту та підвищеними показниками плодючості – понад 130 ягнят на 100 вівцематок (Наказ Мінагрополітики № 176/36, 2008).

Овець буковинського типу асканійської каракульської породи, які добре пристосовані до місцевих умов і здатні продукувати високоякісні продукти харчування, розводять в основному у фермерських господарствах лісостепової зони Чернівецької області (Lesyk et al., 2022).

*Постановка проблеми.* Сучасне вівчарство України, зокрема у Карпатському регіоні, стикається з великою кількістю викликів, серед яких – зниження поголів'я овець, низькі показники продуктивності тварин, а також зменшення інтересу до ведення вівчарства через низьку економічну рентабельність галузі, відсутність ринку збуту вовни, смушків. Але слід зазначити, що такі тварини буковинського типу асканійської каракульської породи мають значний потенціал для підвищення ефективності вівчарства, оскільки добре адаптовані до природно-кліматичних умов регіону та поєднують у собі цінні ознаки м'ясо-молочної та смушкової продуктивності.

Однак, на сьогодні існує необхідність проведення наукових досліджень, що всебічно характеризують господарсько-корисні ознаки цього типу в умовах Буковини.

У зв'язку з цим актуальним є проведення комплексних досліджень, спрямованих на оцінку та підвищення продуктивності овець буковинського типу асканійської каракульської породи, що дозволить розробити практичні рекомендації для їх ефективного використання в умовах Західної України.

*Мета.* Дослідження рівня продуктивності та адаптивної здатності овець буковинського типу асканійської каракульської породи в умовах Буковини, з метою удосконалення методів їх селекції, підвищення ефективності розведення та розробки практичних рекомендацій щодо покращення показників смушкової та молочної продуктивності.

**Матеріали та методи досліджень.** Асканійських каракульських овець буковинського типу, які добре пристосовані до місцевих умов і здатні продукувати сировину для виготовлення високоякісних продуктів харчування та виробів легкої промисловості, розводять в лісостеповій зоні Чернівецької області. Дослідження проведені в умовах та на базі фермерських-племінних господарства Чернівецького району. Комплексну оцінку здійснювали у відповідності з вимогами Інструкції з бонітування овець (Instruktsiia z bonituvannia ovets, 2003 р.).

Відтворювальну здатність вівцематок визначали за показниками їх запліднювальної здатності та багатоплідності.

Живу масу ягнят визначали шляхом їх зважування при народженні. Досліджували міцність конституції, тип, якість смушків, довжину волосу, шовковистість та блиск волосяного покриву згідно методики вивчення якості каракулю.

Оцінку площі шкурок проводили згідно зі стандартом. Шовковистість волосяного покриву визначали на дотик. Блиск волосяного покриву визначали органолептично.

Рівень молочної продуктивності визначено під час одержання товарного молока, шляхом проведення контрольних надоїв.

Біометричну обробку результатів досліджень проводили згідно алгоритмів М. О. Плохинського з використанням комп'ютерної програми Excel.

**Результати досліджень.** Досліджено продуктивність тварин буковинського типу асканійської каракульської породи в двох племінних господарствах «Берестецький вівчарик» і «Вівчарик» з загальним поголів'ям 808 голів, в тому числі 625 вівцематок, або 77,4%, з них еліта – 37,3%, першого класу – 41,3%. Вівці високої та середньої вгодованості, міцної конституції, добре пристосовані до вологого клімату лісостепової зони Чернівецької області.

Тварини буковинського типу асканійської каракульської породи різноманітні за забарвленням – чорні, сірі, коричневі. На сьогоднішній день значно підвищився інтерес до овець коричневого забарвлення (сур), кількість їх в стадах поступово збільшується, шляхом використання баранів-плідників коричневого забарвлення. Також перспективним залишається розведення овець сірого забарвлення. Смушки сірого та коричневого забарвлення користуються більшим попитом. В господарствах нашої області селекційна робота з даною породою спрямована на одержання смушків плоскої та ребристої групи. Питома частка їх за останні роки збільшилася до 40,5–45,7%.

Багатоплідність вівцематок – є важливою селекційною ознакою, яка обумовлена генотипом, вгодованістю, забезпеченістю зеленими кормами, та від якої залежить кількість народженого молодняку і виробництво продукції вівчарства. Даному селекційному прийому приділяється велика увага при розведенні овець різних порід на Буковині.

В результаті проведених досліджень встановлено, що вівцематки буковинського типу характеризуються високою відтворювальною здатністю. Так, заплідненість овець в господарствах в середньому становить 96%, багатоплідність – 138%, вихід ягнят на 100 вівцематок – 132 голови (табл. 1).

**1. Відтворювальна здатність вівцематок**

| Показник                            | ФГ «Берестецький вівчарик» | ФГ «Вівчарик» | Разом/ в середньому |
|-------------------------------------|----------------------------|---------------|---------------------|
| Вівцематок, голів                   | 168                        | 457           | 625                 |
| з них об'ягнись, голів              | 159                        | 441           | 600                 |
| Заплідненість, %                    | 94,7                       | 96,5          | 96,0                |
| Одержано ягнят, голів               | 215                        | 612           | 827                 |
| Багатоплідність, %                  | 135,3                      | 138,8         | 138,0               |
| Вихід ягнят на 100 вівцематок, гол. | 128                        | 134           | 132                 |
| Збереженість молодняку, %           | 94,8                       | 96,5          | 95,6                |

В селекційних стадах господарств використовують баранів-плідників класу еліта – 79,4%, першого – 20,6%, вівцематок відповідно 37,3 та 41,39%. В період досліджень від вівцематок народилося 827 ягнят, з яких 707 голів забито на смушки, з них 495 штук, або 67,1% I сорту (табл. 2).

Слід відмітити, що в господарствах, де проводиться селекційна, науково-дослідна робота, вівці різного забарвлення (сірого, чорного, коричневого). Тварини характеризуються високими показниками живої маси. Відповідно до забарвлення жива маса вівцематок суттєво не відрізняється і становить в середньому по господарствах: чорного забарвлення – 53,1 кг, сірого – 53,8 кг, коричневого – 53,3 кг. Вівці чорного забарвлення мають дещо нижчі показники живої маси, в порівнянні з сірими та коричневими. Найвищий показник живої маси відмічено у тварин сірого забарвлення. На сьогоднішній день у ФГ «Вівчарик» утримуються в основному тварини сірого та коричневого забарвлення, у зв'язку з тим, що смушки такого забарвлення користуються великим попитом і мають високу ціну.

Нами виявлено, що барани-плідники у вище згадуваних господарствах міцної конституції, вищої та середньої вгодованості, пропорційної будови тіла, жива-маса в середньому становить 88,8 кг. Настриг немітої грубої вовни по господарствах в середньому від всіх овець становить 3,0 кг.

**2. Основні показники продуктивності овець**

|                                       | ФГ «Берестецький вівчарик» | ФГ «Вівчарик» | Разом    |
|---------------------------------------|----------------------------|---------------|----------|
| Всього: гол.                          | 307                        | 621           | 808      |
| в тому числі баранів-плідників, гол.  | 12                         | 22            | 34       |
| з них класу еліта, %                  | 75,0                       | 82,0          | 79,4     |
| Жива маса, кг                         | 85,0                       | 91,0          | 88,8     |
| Баранці, гол.                         | 34                         | 4             | 38       |
| Ярки старше 1 року, гол               | 48                         | 63            | 111      |
| Вівцематки, гол.                      | 168                        | 457           | 625      |
| з них класу еліта, %                  | 35,4                       | 38,0          | 37,3     |
| першого класу, %                      | 39,0                       | 42,0          | 41,3     |
| Вівцематок: чорного забарвлення, гол. | 96                         | 132           | 228      |
| сірого забарвлення, гол.              | 27                         | 195           | 222      |
| коричневого забарвлення, гол.         | 45                         | 130           | 175      |
| Жива маса: чорного забарвлення, гол.  | 52,7                       | 53,7          | 53,1     |
| сірого забарвлення, кг                | 53,0                       | 54,0          | 53,8     |
| коричневого забарвлення, кг           | 53,5                       | 53,0          | 53,3     |
| Одержано ягнят, гол.                  | 215                        | 612           | 827      |
| Забито на смушки, шт.                 | 170                        | 537           | 707      |
| I сорту, гол./ %                      | 112/65,9                   | 366/68,2      | 495/67,1 |

Продуктивність каракульських овець здебільшого оцінюють за основним видом продукції – смушком. Нами в господарствах проведена комплексна оцінка ягнят за живою масою, смушковими та товарними якостями. Встановлено, що ягнята народжуються міцної конституції, достатньо крупні, в основному з середнім розміром завитків, з густим, шовковистим та блискучим волоссяним покривом. Жива маса залежно від статі ягняти коливається в межах від 4,0 до 5,2 кг, в основному з середнім розміром завитків 61,9–68,0%, плоского смушкового типу – 47 і 56% і ребристого – 26,3 і 26,5% типів, класу еліта – 27,9 і 31,0%, першого – 41,4 і 46,0%, другого – 19,1 і 25,1%. Найменша частка ягнят з жакетним смушковим типом 16,5 та 19,1%. Показники продуктивності наведено в таблиці 3.

**3. Показники продуктивності ягнят та розподіл за якостями смушків**

| Ознаки                                     | Показник                   |            |               |            |
|--------------------------------------------|----------------------------|------------|---------------|------------|
|                                            | ФГ «Берестецький вівчарик» |            | ФГ «Вівчарик» |            |
|                                            | гол.                       | %          | гол.          | %          |
| Пробонітовано ягнят, усього                | 215                        | –          | 612           | –          |
| Жива маса при народженні: ярочки – одинаки | кг                         | 4,1 ± 0,49 | кг            | 4,5 ± 0,62 |
| Ярочки – двійнята                          | кг                         | 4,0 ± 0,85 | кг            | 4,2 ± 0,67 |
| Баранчики – одинаки                        | кг                         | 5,0 ± 0,59 | кг            | 5,2 ± 0,53 |
| Баранчики-двійнята                         | кг                         | 4,3 ± 0,72 | кг            | 4,4 ± 0,58 |
| Розмір завитка: крупний                    | 47                         | 21,8       | 115           | 18,8       |
| середній                                   | 133                        | 61,9       | 416           | 68,0       |
| дрібний                                    | 35                         | 16,3       | 81            | 13,2       |
| Смушковий тип: жакетний                    | 41                         | 19,1       | 101           | 16,5       |
| ребристий                                  | 57                         | 26,5       | 161           | 26,3       |
| плоский                                    | 101                        | 47,0       | 343           | 56,0       |
| кавказький                                 | 16                         | 7,4        | 7             | 1,1        |
| Клас: еліта                                | 60                         | 27,9       | 190           | 31,0       |
| I клас                                     | 89                         | 41,4       | 281           | 46,0       |
| II клас                                    | 54                         | 25,1       | 117           | 19,1       |
| брак                                       | 12                         | 5,6        | 24            | 3,9        |

Велике значення надається відбору тварин за конституцією. Ягнятка в основному міцної конституції – 81,7%. У них нормально розвинутий кістяк, тонка шкіра, щільна, густа вовна, достатня оброслість. Слід відмітити, що є невелика кількість ягнят ніжної конституції (8,0), які мають тонкий, легкий кістяк, тонку шкіру та укорочений волосяний покрив. Ягнят грубої конституції в господарствах в середньому нараховується 10,3%, вони більш крупніші з міцним кістяком, мають дещо потовщену і рихлувату шкіру, волосяний покрив з великою кількістю грубої, довгої ості.

В господарствах, в яких проводять дослідження, наявність ягнят плоского смушкового типу з коротким волосом, тонкою міздрою дозволяє проводити їх забій для одержання смушків в більш пізні строки 5–7 діб, (згідно інструкції по бонітуванню каракульських ягнят 1–3 доби). Площа смушків становить 1850–2100 см<sup>2</sup>, довжина волосу 7,5–10,5 мм.

Щороку в господарствах залишають для ремонту власного стада 100–150 голів ягнят, решту забивають на смушки.

Науковцями дослідної станції селекційна робота спрямована на отримання смушків плоского типу з тонкою міздрою, високою живою масою ягнят при народженні, великою площею шкур перших сортів. Для відтворення власного стада залишають тварин в основному плоского та ребристого смушкових типів. Ягнят жакетного смушкового типу залишають в меншій кількості, лише для збереження, тому що на сьогоднішній день такі смушки не користуються попитом.

Необхідно відмітити, що на даний час в нашій області є велика проблема з ринком збуту як смушків, так і грубої кольорової вовни. Основний прибуток в господарствах Буковини, які розводять овець отримують від виробництва молочних продуктів з овечого молока. Цінним продуктом є овеча бринза, яку виробляють з товарного овечого молока вівцематок буковинського типу асканійської каракульської породи.

Селекція на розвиток смушкової та молочної продуктивності каракульських овець сприятиме інтенсифікації галузі вівчарства та поповнення потреб населення у високоякісних продуктах харчування та виробів легкої промисловості.

**Висновки.** В результаті досліджень встановлено, що тварини буковинського типу асканійської каракульської породи завдяки поєднанню високої відтворювальної здатності, смушкової, молочної продуктивності та пристосованості до природно-кліматичних умов є перспективним напрямом вівчарства Західної України.

За результатами досліджень встановлено, що вівцематки даного породного типу мають міцну конституцію, показники багатоплідності вівцематок на рівні 138%, вихід ягнят на 100 вівцематок – 132 голови, середню живу масу вівцематок залежно від забарвлення – 53,0–53,5 кг; вихід смушків I сорту – 67,1%. Виявлено доцільність виробництва всіх видів продукції каракулівництва, що дозволить підвищити рентабельність галузі та забезпечити її конкурентоздатність.

Враховуючи отримані результати наукових досліджень, доцільно продовжувати селекційну роботу з буковинським типом асканійських каракульських овець, створювати племінні ферми та розробляти програми державної підтримки для збереження цього унікального генетичного ресурсу.

Практичне значення проведених наукових досліджень полягає у можливості застосування отриманих даних для подальшої селекції з питань підвищення продуктивності тварин, покращення якостей смушків, що сприятиме значному збільшенню виробництва молока і ягнятини.

## REFERENCES

Avercheva, N. O. (2020). Perspektvyv efektyvnoho rozvytku haluzi vivcharstva [Prospects for sheep breeding industry effective development] *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurida Scientific Herald. Rural Sciences*. Kherson, 2, 57–68. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32851/2708-0366/2020>.

- Chernomyz, T. O., Lesyk, O. B., & Pokhyvka, M. V. (2012). Suchasnyi stan ovets bukovynskoho typu askaniiskoi karakulskoi porody [The current state of Bukovinian sheep of Askanian Karakul breed] *Naukovyi visnyk "Askaniia-Nova" – Scientific Bulletin "Askania-Nova"*. Nova Kakhovka, 5, 201–208. [In Ukrainian].
- Dronyk, H. V., Chernomyz, T. O., Lesyk, O. B., & Pokhyvka, M. V. (2009). Kharakterystyka ovets bukovynskoho typu askaniiskoi karakulskoi porody [Characteristics of Bukovinian-type sheep of the Askanian Karakul breed] *Vivcharstvo – Sheep breeding*. Nova-Kakhovka, 35, 30–38. [In Ukrainian].
- Instruktsiia z bonituvannia ovets; Instruktsiia z pleminnoho obliku u vivcharstvi ta kozivnytstvi* [Instructions for sheep breeding, Instructions for keeping herd records in sheep and goat breeding]. (2003). [In Ukrainian].
- Kramarenko, O. S., Kramarenko, C. S., Luhovyi, C. I., & Havryliuk, K. I. (2020). Vplyv henetychnykh i ne henetychnykh faktoriv na pokaznyky vidtvoriuvanoi zdatnosti viltsematok [The effect of genetic- and non-genetic factors on indicators of ewes' reproductive capacity] *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurian Scientific Bulletin*, Kherson, 115, 89–195. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2020.114.22>
- Kudryk, N. A. (2013). Zabezpechuie rentabelnist i vysoku konkurentozdatnist [Ensures profitability and high competitiveness] *Ahrarnyi tyzhden. Ukraina – Agrarian week. Ukraine*, 5–6 (260), 28–29. [In Ukrainian].
- Kytaieva, A. P., & Bezalychna, O. O. (2016). Problemy suchasnoho rozvytku vivcharstva [Problems of modern development of sheep breeding] *Tvarynnytstvo Ukrainy – Livestock of Ukraine*, 1–2, 2–4. [In Ukrainian].
- Lesyk, O. B., & Pokhyvka, M. V. (2020). Molochna produktyvnist viltsematok riznykh henotypiv v umovakh Bukovyny [Milk productivity of ewes of different genotypes in Bukovina] *Vivcharstvo ta kozivnytstvo – Sheep and goat breeding*. Nova Kakhovka, 5, 71–82. [In Ukrainian]. <https://doi.org/0.33694/2415-3958>
- Lesyk, O. B., & Pokhyvka, M. V. (2020). Molochna produktyvnist viltsematok riznykh henotypiv v umovakh Bukovyny [Milk productivity of various genotypes ewes in condition of Bukovina] *Vivcharstvo ta kozivnytstvo – Sheep and goat breeding*. Nova Kakhovka, 5, 71–82. [In Ukrainian]. <https://doi.org/0.33694/2415-3958>
- Lesyk, O. B., Pokhyvka, M. V., Tomash, L. V., & Melenko, K. M. (2022). Rist molodniaku ta smushkovi yakosti shkurok bukovynskoho typu askaniiskoi karakulskoi porody [Growth of young animals and striping qualities of Bukovinian type skins of Askanian Karakul breed] *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurida Scientific Herald. Rural Sciences*. Kherson, 126, 163–168. [In Ukrainian]. [https://tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/126\\_2022/22.pdf](https://tnv-agro.ksauniv.ks.ua/archives/126_2022/22.pdf)
- Pomitun, I. A., Bezvesilna, A. V., & Zhuk, M. V. (2017). Plidnist viltsematok i zberezhenist molodniaku ovets riznykh henotypiv [Ewes fertility and preservation of various genotypes young sheep] *Vivcharstvo ta kozivnytstvo – Sheep and goat breeding*. Nova Kakhovka, 2, 129–137. [In Ukrainian]. <https://www.ascaniansc.in.ua/images/%202%20-%202017.pdf>
- Porody i typy ovets vitchyznianoї seleksii* [Breeds and types of domestic breeding sheep]. (2017). In Vdovychenko, Yu. V., Iovenko, V. M., Polska, P. I., Antonets, O. H., Horlov, O. I., Hratylo, O. D., Zharuk, P. H., Zaruba, K. V., Lobachova, I. V., Kudryk, N. A., Svistula, M. M., Yakovchuk, V. S., Horlova, O. D., Zharuk, L. V., Zhulinska, O. S., Zhukorskyi, O. M., Pomitun, I. A., Chernomyz, T. O., Lesyk, O. B., Mykytiuk, V. V., Turynskyi, V. M., Nezhlukchenko, T. I., & Voronenko, V. I. *Vivcharstvo Ukrainy* [Sheep breeding in Ukraine]. 2-e vyd. (46–264). Ahrarna nauka. [In Ukrainian].
- Sarana, A. V., Dovmat, Yu. V., & Papakina, N. S. (2021). Pokaznyky vidtvorennia ovets yak skladnyky kompleksnoi otsinky viltsematok [Sheep reproductivity indicators as components of ewes' comprehensive assessment] *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurida Scientific Herald. Rural Sciences*. Kherson, 117, 250–258. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32851/2226-0099>

- Sarana, A. V., Dovmat, Yu. V., & Papakina, N. S. (2021). Pokaznyky vidtvorennia ovets yak skladnyky kompleksnoi otsinky vivtsematok [Indicators of sheep reproduction as components of a comprehensive assessment of ewes] *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Taurida Scientific Herald. Rural Sciences*. Kherson, 117, 250–258. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.32851/2226-0099>
- Slavkova, O. P., & Kovalova, O. M. (2017). Perspektyvy rozvytku vivcharstva [Prospects for the development of sheep breeding] *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky – Global and national economic problems*, 19, 101–106. [In Ukrainian].
- Susharnyk, Ya. A. (2021). Analiz suchasnoho stanu rynku vivcharstva [Analysis of the current state of the sheep market] *Naukovyi Visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu – Scientific Bulletin of Odesa National Economic University*, 9–10 (286–287), 92–98. [In Ukrainian]. DOI:10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-92-98
- Vdovychenko, Yu. V., & Zharuk, P. H. (2019). Henetychni resursy ovets v Ukraini [Sheep genetic resources in Ukraine] *Visnyk ahrarnoi nauky – Bulletin of Agricultural Science*, 5, 38–44. [In Ukrainian]. <https://doi.org/10.31073/agrovisnyk201905-04>
- Vdovychenko, Yu. V., Iovenko, V. M., Polska, A. I. et al. (2017). *Vivcharstvo Ukrainy* [Sheep breeding in Ukraine]. Ahrarna nauka. [In Ukrainian].

---

*Одержано редколегією 12.06.2025 р.  
Прийнято до друку 21.08.2025 р.*